

730-04/02-02/01 70301
514-02- 1 -

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA, UPRAVE
I LOKALNE SAMOUPRAVE

Klasa: 730-01/02-01/11

Urbroj: 514-08-02-02

Zagreb, 5. ožujak 2002.

09

HRVATSKI SABOR

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

PREDMET: Izvješće o stanju u Zatvorskom sustavu s analizom propisa
- dostavlja se

I. Analiza propisa o izvršavanju kaznenopravnih sankcija i mjera

U studenom 1999. godine donesen je novi Zakon o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine", broj: 128/99.), koji je s izmjenama i dopunama ("Narodne novine", broj: 55/00., 129/00., 59/01. i 67/01.) u primjeni od 1. srpnja 2001. godine. U Zakonu su ugrađena načela i standardi Europskih zatvorskih pravila, Minimalnih pravila za postupanje prema delinkventima (UN, 1953.), Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950. godine te Europske konvencije o sprječavanju torture i nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanja. Time je ovim Zakonom prvi put u Republici Hrvatskoj detaljno propisan način i tijek izvršavanja kazne zatvora te položaj, prava i zaštita prava zatvorenika tijekom izdržavanja zatvorske kazne, zbog čega je Zakon o izvršavanju kazne zatvora visoko ocijenjen od stručnjaka Vijeća Europe.

U odnosu na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora i odgojne mjere upućivanja u Odgojni zavod primjenjuju se odredbe Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje ("Narodne novine" broj 21/74., 39/74., 55/88., 19/90., 63/93. i 73/00.) te Zakon o sudovima za mladež ("Narodne novine" broj, 111/97.). Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje donesen je 1974. godine, nije usklađen sa

("Narodne novine" broj, 111/97.). Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje donesen je 1974. godine, nije usklađen sa Zakonom o sudovima za mladež i suvremenim metodama postupanja sa maloljetnicima, pa su stoga nedostatnosti važećeg zakona u odnosu na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora i odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod uklonjene izmjenama Kućnog reda u odnosu na maloljetnički zatvor i Pravilnikom o izvršavanju odgojne mjere, što nije zadovoljavajuće rješenje. U tijeku je izrada zakona koji propisuje izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora i odgojnih mjera čija izrada znatno kasni, a nositelj je Ministarstvo rada i socijalne skrbi, pa je stoga nužno ubrzati donošenje tog Zakona.

Izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora i odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod organizira se temeljem navedenih Zakona, Kućnog reda i Pravilnika o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, kojima je propisano da se maloljetnicima tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora i odgojne mjere treba omogućiti odgovarajuća izobrazba za zanimanja prema njihovim znanjima, sposobnostima, sklonostima i dosadašnjoj djelatnosti, a prema mogućnosti odgojnog zavoda, odnosno maloljetničkog zatvora; uključivanje u rad koji je odgojno koristan, omogućivanje i poticanje veza maloljetnika s vanjskim svijetom putem pisama, telefona, primanja posjeta, izlazaka i dopusta te osiguravanje uvjeta za zadovoljavanje vjerskih potreba kao osnove tretmana maloljetnika.

Odluke u provedbi gore navedenog donosi upravitelj na temelju procjene uspješnosti programa izvršavanja kazne odnosno odgojne mjere, na prijedlog stručnog tima. Kućnim redom je propisano da se pri odobravanju pogodnosti izlaska može zatražiti mišljenje centra za socijalnu skrb, državnog odvjetništva ili policijske uprave. Odlukom upravitelja maloljetni osuđenik može se obvezati da se za vrijeme korištenja izlaska prijavi u policijsku upravu ili postaju u mjestu korištenja izlaska.

Tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora i odgojne mjere maloljetnicima se, ako se ne ponašaju u skladu sa Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona, te ne izvršavaju naredbe službenih osoba, izriču stegovne mjere ukora, zabrane primanja pošiljki i raspolaganja određenim novčanim iznosom, uskraćivanja pojedinih ili svih pogodnosti, te izdvajanja u posebne prostorije.

Radi održavanja reda i sigurnosti u odgojnom zavodu odlukom upravitelja može se izreći posebna mjera upućivanja maloljetnika u odjel pojačanog nadzora.

U odnosu na izvršavanje kazne zatvora za punoljetne osobe primjenjuju se Zakon o izvršavanju kazne zatvora i provedbeni propisi doneseni na temelju tog Zakona. Kazna zatvora u trajanju do šest mjeseci izdržava se u zatvoru prema mjestu prebivališta zatvorenika, dok se zatvorenici kojima je izrečena kazna zatvora preko šest mjeseci upućuju u Centar za psihosocijalnu dijagnostiku pri Zatvoru u Zagrebu gdje se obavljaju poslovi medicinske, socijalne, psihološke, pedagoške i kriminološke obrade zatvorenika i sačinjava prijedlog pojedinačnog programa izvršavanja kazne

zatvora i upućivanja u kaznionicu. Odluku o upućivanju donosi Središnji ured Uprave za zatvorski sustav.

Tijek izvršavanja kazne zatvora propisan je: Pravilnikom o pogodnostima zatvorenika; Pravilnikom o radu i strukovnoj izobrazbi, popisu i opisu radnih mjesta zatvorenika te naknadi za rad i nagradi; Pravilnikom o standardima smještaja i prehrane zatvorenika; Pravilnikom o načinu izvršavanja kazne uz rad zatvorenika kod drugog poslodavca ili kod obavljanja vlastite djelatnosti; Pravilnikom o rublju, odjeći, obući i posteljini zatvorenika; Pravilnikom o troškovima izrade, procjeni, izlaganju, pohranjivanju i prodaji stvari nastalih radom zatvorenika u slobodno vrijeme; Pravilnikom o raspolaganju novcem; Pravilnikom o načinu primjene sredstava prisile; Pravilnikom o načinu obavljanja poslova odjela osiguranja u kaznionicama i zatvorima.

U tijeku izvršavanja kazne zatvora upravitelj donosi pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora koji je skup pedagoških, radnih, zaokupljenosnih, zdravstvenih, psiholoških i sigurnosnih radnji i mjera kojima se planira izvršavanje kazne zatvora primjereno osobinama i potrebama zatvorenika, te vrsti i mogućnostima kaznionice odnosno zatvora, a sadrži podatke o smještaju na odjel, radu, korištenju slobodnog vremena, posebnim postupcima (liječenje od ovisnosti i drugo), strukovnom usavršavanju, izobrazbi, dodiru s vanjskim svijetom, pogodnostima, posebnim mjerama sigurnosti i o programu pripreme za otpust te pomoć nakon otpusta. Program izvršavanja mijenja se u skladu s procjenom zatvorenikova ponašanja, te postignutim učincima i okolnostima koje mogu nastupiti tijekom izvršavanja kazne.

Tijekom izvršavanja kazne primjenjuju se pogodnosti kao skup poticajnih mjera usmjerenih na pružanje povjerenja zatvoreniku, ublažavanja zatvorske stege, smanjivanja negativnih učinaka zatvaranja, održavanja i promicanja odnosa s obitelji, drugim ljudima i javnim službama, kao i poticanje vlastitog sudjelovanja u ostvarivanju programa izvršavanja, jačanja odgovornosti i samopouzdanja radi osposobljavanja zatvorenika za život u skladu s pravnim poretkom i ispunjavanje građanskih obveza. O pogodnostima rješenjem odlučuje upravitelj na temelju procjene uspješnosti programa izvršavanja. Pri odobravanju pogodnosti izlaska može se zatražiti mišljenje centra za socijalnu skrb i državnog odvjetništva, a upravitelj odlučuje o potrebi nadzora, o potrebi prijavljivanja policijskoj upravi, odnosno postaji u mjestu korištenja pogodnosti, kao i o ispunjavanju obveza utvrđenih programom izvršavanja. Također je propisano da je, u slučaju korištenja izlaska iz zatvorene kaznionice odnosno zatvora, obvezno prijavljivanje zatvorenika policijskoj upravi odnosno postaji u mjestu korištenja pogodnosti.

Radi održavanja reda i sigurnosti u kaznionici, odnosno zatvoru prema zatvoreniku se mogu primijeniti posebne mjere za održavanje reda i sigurnosti, izvršiti pretraga i pregled tijela zatvorenika, smjestiti zatvorenika na odjel pojačanog nadzora, vezati zatvorenika lisicama, a za ozbiljno ugrožavanje sigurnosti sudac izvršenja može izreći zatvoreniku mjeru usamljenja u trajanju do tri mjeseca. Također su Zakonom o

izvršavanju kazne zatvora taksativno propisani prijestupi, mjere i postupak za izricanje i izvršavanje stegovne mjere. Za počinjene stegovne prijestupe izriču se stegovne mjere ukora, ograničenja ili privremene uskrate prava primitka paketa i raspolaganja novcem, uskrate pojedinih ili svih pogodnosti te upućivanja u samicu.

Zakonom o izvršavanju kazne zatvora propisana je obveza donošenja podzakonskih propisa radi njegovog provođenja koji se odnose na zatvorenike i zaposlenike zatvorskog sustava.

Donesen je i objavljen Pravilnik o pogodnostima zatvorenika, a u donošenju je Pravilnik o radu i strukovnoj izobrazbi zatvorenika, popisu i opisu poslova zatvorenika te naknadi za rad i nagradi.

Izrađeni su prijedlozi Pravilnika o osnovnoj i strukovnoj izobrazbi zatvorenika, Pravilnika o standardima smještaja i prehrane zatvorenika.

Predstoji izrada Pravilnika o načinu izvršavanja kazne zatvora uz rad zatvorenika kod drugog poslodavca ili kod obavljanja vlastite djelatnosti, Pravilnika o rublju, odjeći, obući i posteljini zatvorenika, Pravilnika o troškovima izrade, procjeni, izlaganju, pohranjivanju i prodaji stvari nastalih radom zatvorenika u slobodno vrijeme i Pravilnika o raspolaganju novcem.

U odnosu na zaposlenike izrađeni su prijedlozi Uredbe o zvanjima, znakovlju i uvjetima stjecanja zvanja državnih službenika odjela osiguranja (pravosudne policije), Pravilnika o službenoj iskaznici i znački ovlaštene službene osobe Uprave za zatvorski sustav, Pravilnika o načinu provedbe inspeksijskog nadzora nad radom kaznionice, zatvora i Centra za izobrazbu, Pravilnika o načinu obavljanja poslova odjela osiguranja u kaznionicama i zatvorima, Pravilnika o načinu primjene sredstava prisile i Pravilnika o načinu rada Povjerenstva za uvjetni otpust.

U tijeku je izrada Uredbe o odorama i službenim vozilima državnih službenika odjela osiguranja kaznionica i zatvora, Uredbe o posebnim uvjetima rada i pravu na posebne dodatke ovlaštenih službenih osoba i zaposlenika koji rade u posebnim uvjetima rada u zatvorskome sustavu, Pravilnika o posebnoj zdravstvenoj sposobnosti državnih službenika odjela osiguranja i Pravilnika o programima izobrazbe zaposlenika.

Donošenjem navedenih podzakonskih propisa biti će dovršena pravna regulativa temeljem Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

II. Ustrojstvo zatvorskog sustava i prikaz stanja

Prema Zakonu o izvršavanju kazne zatvora, kazna zatvora izvršava se u kaznionicama i zatvorima koji su ustrojstvene jedinice Uprave za zatvorski sustav kao jedinstvene upravne organizacije u sastavu Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne

samouprave. Budući da Zakon propisuje i sudsku zaštitu prava zatvorenika tijekom izvršavanja kazne zatvora, to su poslovi izvršavanja kazne zatvora i u nadležnosti suca izvršenja.

Središnji ured Uprave za zatvorski sustav u sastavu Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave obavlja poslove u svezi s organizacijom izvršavanja kaznenopravnih sankcija i mjera i to: kazne zatvora izrečene u kaznenom i prekršajnom postupku, maloljetničkog zatvora, supletorne kazne, odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i mjere pritvora; osigurava zakonitost rada i postupanja sa zatvorenicima; osigurava i raspoređuje financijska sredstva kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima; planira investicijska ulaganja i nabavu materijalno-tehničkih sredstava i opreme; rješava kadrovske poslove iz nadležnosti ministra; upućuje na izdržavanje kazne i prati tijek izdržavanja kazne; odlučuje o premještajima osuđenika; prekidima izdržavanja kazne; obavlja upravne i inspekcijske nadzore nad radom kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda; vodi središnju evidenciju zatvorenika i zaposlenika zatvorskog sustava; planira izobrazbu službenika zatvorskog sustava; predlaže mjere za unapređenje zatvorskog sustava te izrađuje nacрте prijedloga provedbenih propisa u svezi s izvršavanjem kaznenopravnih sankcija i mjera.

Osim navedenih poslova Kaznenim zakonom i Zakonom o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi Upravi za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave propisana je nadležnost za izvršavanje i alternativnih sankcija. U skladu sa Zakonom o sudovima, Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave obavlja i osiguranje pravosudnih tijela u Republici Hrvatskoj.

Kazna zatvora izvršava se u šest kaznionica (Lepoglava, Glina, Požega, Turopolje, Lipovica i Valtura) i u četrnaest zatvora, a kao posebna kaznionica ustrojena je Zatvorska bolnica u kojoj je, osim liječenja zatvorenika i pritvorenika, propisano izvršavanje i sigurnosne mjere obvezatnog psihijatrijskog liječenja izrečene uz kaznu zatvora.

Mjera pritvora izvršava se u četrnaest zatvora (Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Osijeku, Požegi, Puli, Rijeci, Sisku, Splitu, Šibeniku, Varaždinu, Zadru i Zagrebu), u kojima se izvršavaju i kazne zatvora do šest mjeseci te kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku i supletorne kazne (novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora u prekršajnom postupku).

U tri zatvora (Gospiću, Puli i Šibeniku) ustrojeni su odjeli za izvršavanje kazne zatvora dulje od šest mjeseci.

U posebnom odjelu Kaznionice u Požegi izvršava se kazna maloljetničkog zatvora.

Odgojna mjera izrečena maloljetnicima izvršava se u Odgojnom zavodu u Turopolju, a maloljetnicama u Odgojnom zavodu Požega. Odgojni zavodi nisu u sastavu Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, kao kaznionice i

zatvori, već su posebna tijela državne uprave pod neposrednim nadzorom navedenog Ministarstva. Taj im je status utvrđen ranije spomenutim Zakonom o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje, te stoga njihovo ustrojstvo nije usklađeno s Zakonom o sustavu državne uprave, što je daljnji razlog potrebe ubrzavanja donošenja zakona koji propisuje izvršavanje odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, kojim će se propisati ustrojstvo, sukladno postojećim propisima o sustavu državne uprave.

1. Kaznionica u Lepoglavi

Kaznionica u Lepoglavi zatvorenog je tipa. U njoj kaznu zatvora izdržavaju zatvorenici prvi put osuđeni i povratnici. Smještajni kapaciteti u zatvorenim uvjetima ("Zvijezda") su za oko 580 zatvorenika i maksimalno su popunjeni. Tijekom 2001. godine obnovljen je kružni zid kaznionice, čime je povećan stupanj sigurnosti kaznionice. Iste godine izvršena je adaptacija jednog krila za smještaj zatvorenika u zatvorenim uvjetima, čime su poboljšani uvjeti smještaja zatvorenika, ali su time smanjeni kapaciteti. Preostalo je za adaptirati još jedno krilo za smještaj zatvorenika u zatvorenim uvjetima u kojem su uvjeti smještaja neodgovarajući.

U Kaznionici u Lepoglavi izvršava se i kazna zatvora u poluotvorenim uvjetima i to na Čretu, Bitoševlju, Posredovanju i šumi Ivančica, koji objekti su u lošem stanju. Smještajni kapaciteti Čreta su za 106 zatvorenika, Bitoševlja 56, Posredovanja 73 i šume Ivančica 36 zatvorenika. Međutim, u poluotvorenim uvjetima kapaciteti nisu popunjeni. Prosječno je na Čretu smješteno 18 zatvorenika, Bitoševlju 16, Posredovanju 38 i šumi Ivančica 10 zatvorenika. Na dan 25. veljače 2002. godine na izdržavanju kazne bilo je 651 zatvorenik, od čega 579 u zatvorenim uvjetima, a 72 u poluotvorenim uvjetima. Smještajni uvjeti na Čretu nisu iskoristivi bez temeljite adaptacije zbog dotrajalosti zgrade.

U Kaznionici u Lepoglavi provodi se mjera obveznog liječenja od alkoholizma i drugih ovisnosti kroz terapijsku zajednicu alkoholičara i ovisnika. Nedovoljan je broj stručnih suradnika koji su osposobljeni za taj rad. Tijekom 2000. godine započeto je s radom na tretmanu osuđenika oboljelih od PTSP-a. Organizira se izobrazba zatvorenika, a provođenje slobodnog vremena zatvorenika organizira se u sekcijama slobodnih aktivnosti.

Zatvorenici rade na režijskim poslovima i u radionicama za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika, u kojima se obavljaju poslovi proizvodnje namještaja, metalske proizvodnje, poljoprivrede i ugostiteljstva. Zakonska obveza omogućavanja rada zatvorenicima u kaznionici u Lepoglavi ne može se u cijelosti izvršiti zbog nedovoljnog broja radnih mjesta za rad zatvorenika. U zadnjih deset godina postotak zaposlenosti zatvorenika ne prelazi 40 %, a trenutačno 60 %.

Radi obavljanja poslova iz nadležnosti Kaznionice u Lepoglavi ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje upravnih poslova, poslova osiguranja, tretmana, zdravstvene zaštite zatvorenika, za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika i

financijsko knjigovodstvene poslove. Za obavljanje tih poslova propisana je sistematizacija od ukupno 501 zaposlenika, time što je popunjena sa 402 zaposlenika. Najveći broj zaposlenika su službenici pravosudne policije u Odjelu osiguranja kojih je trenutno zaposleno 209 od sistematizacijom utvrđenih 243.

2. Kaznionica u Glini

Kaznionica u Glini osnovana je kao kaznionica zatvorenog tipa za prvi puta osuđene muške osobe, s predviđenim kapacitetom za 200 do 230 zatvorenika. Izrađen je prijedlog za cjelovito stavljanje u funkciju kaznionice u Glini u roku od pet godina. Zbog nedostatka sredstava, za sada je, izgrađen kružni zid sa video nadzorom i prilagođeni su minimalni smještajni uvjeti (dotrajalost zgrade i instalacija, skupni smještaj) za 60 do 70 zatvorenika. Trenutno na izdržavanju kazne nalazi 77 zatvorenika.

Za obavljanje poslova iz nadležnosti kaznionice ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanja upravnih poslova, poslova tretmana, osiguranja, zdravstvene zaštite zatvorenika, rad i strukovne izobrazbe zatvorenika i knjigovodstveno financijske poslove. Za obavljanje poslova propisana je sistematizacija od 186 zaposlenika, od kojih je 99 službenika pravosudne policije. Sistematizacija je popunjena s 90 izvršitelja, od čega 41 službenik pravosudne policije.

Zbog nepostojanja prostornih uvjeta i nedostatka službenika ne provodi se organizirana izobrazba zatvorenika, slobodne aktivnosti, skupni rad sa zatvorenicima, a zdravstvena zaštita je u potpunosti neodgovarajuća jer u kaznionici nema stalno zaposlenog medicinskog osoblja a zdravstvena zaštita se uz velike teškoće provodi na temelju ugovora o djelu sa liječnikom Doma zdravlja. Zatvorenici su radno angažirani u tiskari i poljoprivrednoj ekonomiji, te uređenju prostora. Uslijed navedenih nedostataka ukazuje se upitnom zakonitost postupanja u izvršavanju kazne zatvora jer za pravilno i zakonito obavljanje poslova trenutno nedostaje 13 službenika, među kojima službenici za obavljanje poslova tretmana, zdravstvene zaštite, upravnih poslova i strukovnih učitelja koji su nužni za omogućavanje rada i strukovne izobrazbe zatvorenika.

3. Kaznionica u Požegi

Kaznionica u Požegi je kaznionica za žene u kojoj kaznu zatvora izdržavaju zatvorenice u zatvorenim, poluotvorenim i otvorenim uvjetima, sa mogućnošću smještaja za 157 zatvorenica. Postojeći smještaj zatvorenica nije uvjetan zbog starosti i dotrajalosti objekta. U kaznionici trenutno izdržava kaznu 48 zatvorenica. U Kaznionici u Požegi osnovan je Odjel za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora, kapaciteta 20 osuđenih maloljetnika i Odjel za izvršavanje kazne zatvora poluotvorenog tipa za punoljetne zatvorenike muškarce, kapaciteta za 100 zatvorenika. Trenutno se na izdržavanju maloljetničkog zatvora nalazi 19 osuđenih maloljetnika, a u muškom poluotvorenom odjelu 82 zatvorenika.

Kružni zid je u građevinski lošem stanju, kao i oprema.

Za zatvorenice se redovito organizira osnovno i stručno osposobljavanje. Sve zatvorenice su radno angažirane na režijskim poslovima i u radionicama za rad i strukovnu izobrazbu, u kojima se obavljaju poslovi proizvodnje konfekcije, metalske i poljoprivredne proizvodnje, a slobodno vrijeme im je organizirano u okviru različitih slobodnih aktivnosti. Maloljetnim osuđenima nije moguće osigurati rad u radionicama u dovoljnoj mjeri iz sigurnosnih razloga budući da se radionice ne nalaze unutar kruga maloljetničkog zatvora. Zbog nedostatnih prostornih i drugih uvjeta ne mogu se organizirati druge aktivnosti primjerene toj populaciji.

Zatvorenici u poluotvorenom odjelu koji žele raditi, rade u radionicama za rad i strukovnu izobrazbu.

U toj kaznionici provodi se mjera liječenja od alkoholizma i drugih ovisnosti.

U Kaznionici u Požegi ustrojene su ustrojstvene jedinice za obavljanje upravnih poslova, poslova tretmana za zatvorenice, zatvorenika i maloljetne osuđenike, poslovi osiguranja, zdravstvene zaštite, za rad i strukovnu izobrazbu i knjigovodstveno financijske poslove. Sistematizirana su radna mjesta za 239 zaposlenika, od čega za poslove osiguranja 122 izvršitelja, a trenutno je popunjeno 192 zaposlenika.

Nezadovoljavajuća je organizacija zdravstvene zaštite zbog nepopunjenosti radnih mjesta službenika zdravstvene zaštite (stomatologa, liječnika i zdravstvenih tehničara) i tretmana.

U provedbi Zakona o izvršavanju kazne zatvora Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku kojom će se iz dijela dosadašnje gospodarske jedinice Kaznionice u Požegi, Pogon konfekcije osnovati trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću u isključivom vlasništvu Republike Hrvatske, a koje je u postupku osnivanja.

4. Kaznionica u Turopolju

Kaznionica u Turopolju je poluotvorenog tipa smještajnog kapaciteta za 102 zatvorenika u kojoj trenutno izdržava kaznu 95 zatvorenika. Smještajni uvjeti ne odgovaraju zakonskim standardima, osobito sanitarni uvjeti, a nužno je obnoviti kotlovnicu za centralno grijanje.

U kaznionici se provode programi liječenja ovisnika od alkohola i drugih ovisnosti te oboljelih od PTSP. Od slobodnih aktivnosti aktivna je glazbena i literarno-dramska sekcija. Rad zatvorenika organiziran je na režijskim poslovima i u radionicama za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika na poslovima proizvodnje betonskih proizvoda, kartonske ambalaže, poljoprivrede i eksploatacije šljunka. Svim osuđenima koji žele raditi rad je omogućen.

Radi obavljanja poslova iz nadležnosti kaznionice ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje upravnih poslova, osiguranja, tretmana, rada i strukovne izobrazbe zatvorenika, zdravstvene zaštite zatvorenika i knjigovodstveno financijskih poslova. Utvrđena je sistematizacija za 109 zaposlenika od čega je zaposleno 91.

5. Kaznionica u Lipovici

Kaznionica u Lipovici osnovana je kao kaznionica otvorenog tipa, kapaciteta 150 zatvorenika, ali se zbog nedostatka zatvorenika koji udovoljavaju kriterijima izvršavanja kazne zatvora u otvorenim uvjetima, namjerava istu preustrojiti u poluotvorenu kaznionicu sa odjelom otvorenog tipa. Kapacitet je popunjen s 97 zatvorenika.

U kaznionici se provodi program liječenja alkoholičara, te grupni rad sa zatvorenicima oboljelim od PTSP-a. U kaznionicu se upućuju na izdržavanju kazne zatvorenici starije životne dobi. Slobodno vrijeme zatvorenika organizira se u okviru sportske, glazbene i likovne sekcije. Zatvorenici se zapošljavaju na režijskim poslovima i u radionicama za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika na poslovima proizvodnje radijatora i poljoprivrede. Zaposleni su svi zatvorenici koji žele raditi.

Za obavljanje poslova iz nadležnosti kaznionice ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje upravnih poslova, tretmana, zdravstvene zaštite zatvorenika, osiguranja, za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika i knjigovodstveno financijskih poslova. Sistematizirana su radna mjesta za 96 zaposlenika, a popunjena je s 80 zaposlenika.

U provedbi Zakona o izvršenju kazne zatvora Vlada Republike Hrvatske donijela je odluku kojom će se iz djela dosadašnje gospodarske jedinice kaznionice tvornice radijatora tlačnog i kokilnog lijeva osnovati trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću u isključivom vlasništvu Republike Hrvatske, koje je osnivanje u postupku.

6. Kaznionica u Valturi

Kaznionica u Valturi je otvorenog tipa u kojoj zatvorenici izdržavaju kaznu zatvora u otvorenim uvjetima. Smještajni kapacitet je za 150 zatvorenika, a trenutno se nalazi na izdržavanju kazne 64 zatvorenika. Obzirom na mali broj zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora smještajni uvjeti zadovoljavaju, osim prostora kuhinje i prostora za organizirano provođenje slobodnog vremena. Nužno je izgraditi internu kanalizacijsku mrežu.

U kaznionici se provodi obvezno liječenje osuđenika od alkohola i liječenje od drugih ovisnosti, slobodno vrijeme zatvorenici provode u okviru sportske, glazbene, likovne i intarzijske sekcije. Rad zatvorenika organiziran je na režijskim poslovima i u radionicama za rad i strukovnu izobrazbu na poslovima građevinskih djelatnosti

(kamenolom, betonara, stolarija), poljoprivrede (farma muznih krava, svinjogojstvo i biljna proizvodnja) i proizvodno-uslužnih djelatnosti (stanica za tehnički pregled vozila, autoservis i bravarija). Svim zatvorenicima koji žele raditi rad se omogućava. Ustrojstvom kaznionice predviđeno je organiziranje izvršavanja kazne zatvora i za zatvorenike starije životne dobi.

Radi obavljanja poslova iz nadležnosti kaznionice ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje upravnih poslova, tretmana, zdravstvene zaštite zatvorenika, rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika i financijsko knjigovodstvene poslove. Sistematizacijom je predviđeno 131 zaposlenik, a zaposleno je 95.

7. Zatvorska bolnica u Zagrebu

Zatvorska bolnica je kaznionica zatvorenog tipa namijenjena za liječenje zatvorenika, pritvorenika, prekršajno kažnjenih i maloljetnika iz cijelog zatvorskog sustava, sa posebnim odjelom za provođenje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja izrečene uz kaznu zatvora. Kapacitet je za 107 zatvorenika, a trenutno se u zatvorskoj bolnici na liječenju nalazi 84 zatvorenika.

Zgrada zatvorske bolnice zbog nekvalitetne izvedbe zahtjeva hitnu sanaciju osobito instalacija i krovništa koji zbog dotrajalosti dovode u pitanje sigurnost zaposlenika i zatvorenika. Zbog neadekvatnih uvjeta stavljene su izvan uporabe prijemna ambulanta i sanitarni prostor na Odsjeku plućnih i zaraznih bolesti.

Potrebno je hitno pristupiti dogradnji posebnog odjela za izvršavanje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja. Budući da za to ne postoji odgovarajući prostor u Zatvorskoj bolnici trenutno se zbog toga ova mjera ne izvršava sukladno zakonu.

Za obavljanje poslova iz nadležnosti Zatvorske bolnice ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za zdravstvenu zaštitu zatvorenika iz djelatnosti kirurgije, interne medicine, neuropsihijatrije, plućnih i zaraznih bolesti uz prateće laboratorije, za obavljanje upravnih poslova, osiguranja, tretmana i knjigovodstveno financijskih poslova. Sistematizacijom je utvrđeno 144 zaposlenika. Zaposleno je 125, od čega 45 u Odjelu osiguranja.

Liječenje zatvorenika iz područja za koje zatvorska bolnica nije osposobljena i nema potrebnu opremu provodi se u javnom zdravstvu.

8. Odgojni zavod u Turopolju

U Odgojnom zavodu u Turopolju izvršava se odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod izrečena muškim maloljetnim osobama. Odgojni zavod sastoji se od poluotvorenog odjela na lokaciji u Turopolju sa smještajnim kapacitetom za 90 maloljetnika, otvorenog odjela na lokaciji u Sisku za 30 maloljetnika, dok se odgojna

mjera u slučaju potrebe pojačanog nadzora izvršava u Zatvoru u Sisku. Na izvršavanju odgojne mjere trenutno se nalazi 85 maloljetnika.

Objekti za smještaj maloljetnika na lokaciji u Turopolju i na lokaciji otvorenog odjela u Sisku neadekvatni su i iziskuju temeljitu sanaciju. Osobit je problem nedostatka prostora u kojem bi se izvršavao pojačani nadzor te se uvjeti za izvršavanje odgojne mjere ocjenjuju neodgovarajućima, pa je nužno pronaći novu lokaciju i prostor.

U Odgojnom zavodu u Turopolju provodi se osnovno i strukovno obrazovanje maloljetnika. Djeluje terapijska zajednica ovisnika, a slobodno vrijeme maloljetnika organizira se u sekcijama slobodnih aktivnosti (sportska, likovna i glazbena). Maloljetnici rade na režijskim poslovima te u metalskoj radionici u kojoj se održava i praktična nastava.

Radi obavljanja poslova iz nadležnosti Zavoda ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje upravnih poslova, poslova tretmana, osiguranja, zdravstvene zaštite maloljetnika, za proizvodno-uslužnu djelatnost i rad maloljetnika i financijsko-knjigovodstvene poslove, sa sistematiziranih 136 izvršitelja, od kojih je 102 popunjeno.

Poseban problem predstavlja pružanje zdravstvene zaštite maloljetnicima te organiziranje izobrazbe zbog nepopunjenosti službeničkih radnih mjesta na tim poslovima.

9. Odgojni zavod u Požegi

U Odgojnom zavodu Požega izvršava se odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod maloljetnih ženskih osoba. Smještajni kapacitet je za 55 maloljetnica, a popunjen je s 10 maloljetnica. Objekti Odgojnog zavoda su u dobrom stanju i zadovoljavaju najsuvremenije standarde.

Obrazovanje maloljetnica provodi se u školi za osnovno i stručno obrazovanje pri Kaznionici u Požegi. Organizirane su sekcije slobodnih aktivnosti: dramska, literarno-recitatorska, ritmička, sportska, likovna, foto sekcija i sekcija ručnog rada. U Odgojnom zavodu u Požegi provodi se liječenje od ovisnosti maloljetnica u okviru terapijske zajednice ovisnica.

U Zavodu je ustrojen odjel tretmana sa 20 izvršitelja, od koji je 14 popunjeno. Poslove osiguranja, opće, kadrovske i financijske poslove obavljaju službe Kaznionice u Požegi.

10. Zatvor u Bjelovaru

Smještajni kapacitet Zatvora u Bjelovaru je za 76 osoba, a trenutno je u Zatvoru smješteno 98 zatvorenika.

Zatvorenici se zapošljavaju na malom broju režijskih radnih mjesta, a povremeno se sklapaju ugovori sa vanjskim gospodarskim subjektima. U zatvoru nema uvjeta za organiziranje slobodnih aktivnosti. Zbog nedostatka prostora nužno je dovesti u funkciju potkrovni prostor.

U Zatvoru u Bjelovaru za obavljanje poslova osiguranja i općih poslova, sistematizacijom je predviđen 41 izvršitelj, od čega 32 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 36 izvršitelja.

11. Zatvor u Dubrovniku

Zatvor u Dubrovniku je kapaciteta za 38 osoba, a trenutno se u Zatvoru nalazi 26 zatvorenika. Potrebno je sanirati krovšte zbog visokih temperatura, prokišnjavanja i sigurnosnih razloga.

Manji broj zatvorenika (jedan do dva) radi na režijskim poslovima. U zatvoru nema uvjeta za organiziranje slobodnih aktivnosti.

U Zatvoru u Dubrovniku za obavljanje poslova osiguranja i općih poslova sistematizacijom je predviđeno 39 izvršitelja, od čega 28 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 29 izvršitelja.

12. Zatvor u Gospiću

Smještajni kapacitet Zatora u Gospiću je za 66 zatvorenika u objektu na lokaciji Gospić, na lokaciji Maksimović štale 10, a u Ljubovu 5. Na lokaciji Maksimović štale i Ljubovu kazna zatvora izvršava se u poluotvorenim uvjetima. U zatvoru se nalazi 57 zatvorenika.

U okviru skromnih prostornih mogućnosti organizira se provođenje slobodnog vremena bavljenjem aktivnostima raznih likovnih tehnika, provodi se tretman osuđenika oboljelih od PTSP-a.

Za zatvorenike smještene na lokaciji Maksimović štale i Ljubovo organiziraju rad i povremeno pletačka sekcija te sportske aktivnosti. Zatvorenicima je također omogućen rad na poljoprivrednoj ekonomije i režijskim poslovima.

U poluotvorenom objektu na lokaciji Maksimović štale nije dovršena izgradnja objekta za smještaj zatvorenika, kao ni sanacija oštećenog objekta na objektu Ljubovo.

U zatvoru su ustrojene odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje poslova osiguranja, tretmana, rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika i upravne poslove, sa ukupno 84 sistematizirana izvršitelja, od čega 52 službenika pravosudne policije. Zaposlena su 62 izvršitelja.

13. Zatvor u Karlovcu

Smještajni kapacitet Zatvora u Karlovcu je za 56 zatvorenika, a trenutno se u zatvoru nalazi 34 zatvorenika.

U prosjeku su radno mjesečno angažirana jedan do dva zatvorenika na režijskim poslovima. Poseban problem je organiziranje boravka zatvorenika na svježem zraku jer nema drugog prostora osim adaptirane krovne terase.

U Zatvoru u Karlovcu za obavljanje poslova osiguranja i općih poslova sistematizacijom je predviđeno 44 izvršitelja, od čega 31 službenik pravosudne policije. Zaposleno je 37 izvršitelja.

14. Zatvor u Osijeku

Zatvor u Osijeku smještajnog je kapaciteta za 100 zatvorenika, a trenutno se u zatvoru nalazi 160 zatvorenika. Problem prekapacitiranosti ovog zatvora je stalno izražen. Stanje objekta je zadovoljavajuće, ali je smještajni prostor nedostatan.

Zatvorenicima je omogućen rad na režijskim poslovima, na poljoprivrednoj ekonomiji te izvan zatvora na temelju sklopljenih ugovora sa gospodarskim subjektima, a u slobodno vrijeme organiziraju se sportske aktivnosti.

U Zatvoru u Osijeku za obavljanje upravnih poslova, osiguranja i poslova tretmana sistematizacijom je predviđeno 103 izvršitelja, od čega 76 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 82 izvršitelja.

15. Zatvor u Požegi

Zatvor u Požegi smještajnog je kapaciteta za 67 zatvorenika, a trenutno se u zatvoru nalazi 58 zatvorenika. Objekt zatvora zahtijeva građevinsku sanaciju vodovodnih instalacija, kanalizacije, sanitarnih čvorova i kružnog zida.

Zatvorenicima je omogućen rad na režijskim poslovima i na temelju ugovora sa vanjskim gospodarskim subjektima, a u slobodno vrijeme se organiziraju sportske aktivnosti.

U Zatvoru u Požegi za obavljanje poslova osiguranja i općih poslova sistematizacijom je predviđen 41 izvršitelj, od čega 35 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 40 izvršitelja.

16. Zatvor u Puli

Zatvor u Puli smještajnog je kapaciteta za 140 zatvorenika, a trenutno se u zatvoru nalazi 126 zatvorenika. U Zatvoru u Puli izvršava se kazna zatvora i dulja od šest mjeseci.

Rad zatvorenika organiziran je na režijskim poslovima i na temelju ugovora sa vanjskim gospodarskim subjektima. Zatvor raspolaže jednom manjom parcelom zemlje na kojoj uzgajaju povrće za vlastite potrebe. U Zatvoru u Puli za zatvorenike na izdržavanju kazne zatvora organiziraju se slobodne aktivnosti (stolni tenis i tjelovježba). Zatvorenici sa dijagnozom PTSP-a uključeni su u program liječenja, kao i ovisnici o psihoaktivnim drogama. Izobrazba zatvorenika organizira se individualno u vanjskim institucijama. U slobodno vrijeme organiziraju se sportske aktivnosti.

Prizemlje objekta zatvora zahtijeva rekonstrukciju radi boljeg iskorištenja prostora i adaptaciju kuhinje.

Ustrojene su odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje upravnih poslova, poslova tretmana, poslova osiguranja, zdravstvene zaštite zatvorenika, za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika i knjigovodstveno-financijskih poslova, sa ukupno sistematiziranih 112 izvršitelja, od čega 86 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 104 izvršitelja.

17. Zatvor u Rijeci

Zatvor u Rijeci smještajnog je kapaciteta za 110 zatvorenika, trenutno se u zatvoru nalazi 79 zatvorenika.

Zatvorenici su zaposleni na režijskim poslovima i na temelju ugovora s vanjskim gospodarskim subjektima. Zatvor nema uvjeta za organiziranje slobodnih aktivnosti.

Neophodno je sanirati kotlovnici za centralno grijanje.

U Zatvoru su ustrojene odgovarajuće ustrojstvene jedinice za obavljanje poslova osiguranja, tretmana, zdravstvene zaštite, knjigovodstveno-financijskih i općih poslova sa sistematiziranih 68 izvršitelja, od čega 51 službenik pravosudne policije. Zaposleno je 68 izvršitelja.

18. Zatvor u Sisku

Zatvor u Sisku smještajnog je kapaciteta za 50 zatvorenika, a trenutno se u zatvoru nalazi 44 zatvorenika.

Objekt je u izuzetno lošem građevinskom stanju, a nedostaje mu odgovarajuće šetalište kao i prostorije za upravu zatvora, jer je smještena u prostorijama Policijske uprave Sisačko-moslavačke.

U prosjeku se zapošljavaju jedan do dva zatvorenika na režijskim poslovima. Zatvor nema uvjeta za organiziranje slobodnih aktivnosti.

U Zatvoru u Sisku za obavljanje poslova osiguranja i općih poslova sistematizacijom je predviđeno 46 izvršitelja, od čega 37 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 40 izvršitelja.

19. Zatvor u Splitu

Zatvor u Splitu smještajnog je kapaciteta za 120 zatvorenika, trenutno se u zatvoru nalazi 164 zatvorenika. Prekapacitiranost ovoga zatvora dugogodišnji je problem. Za razliku od većine ostalih zatvora, razlog prekapacitiranosti u ovom zatvoru je veliki broj pritvorenika.

Zatvorenici su radno angažirani na režijskim poslovima i povrtlarstvu na vlastitoj maloj ekonomiji. Poseban problem predstavlja organizacija boravka zatvorenika na svježem zraku jer s obzirom na broj zatvorenika i kapacitet šetališta nedostaje još jedno šetalište. Također nedostaje kružni zid s video-nadzorom.

U Zatvoru su ustrojene ustrojstvene jedinice za obavljanje poslova osiguranja, tretmana, knjigovodstveno-financijskih i općih poslova, sa sistematiziranih 104 izvršitelja, od čega 79 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 102 izvršitelja.

20. Zatvor u Šibeniku

Zatvor u Šibeniku smještajnog je kapaciteta za 86 zatvorenika, trenutno se u zatvoru nalazi 70 zatvorenika. U Zatvoru u Šibeniku izvršava se i kazna zatvora dulja od šest mjeseci.

Zatvorenicima je omogućen rad na režijskim poslovima, provodi se tretman zatvorenika oboljelih od PTSP-a. U slobodno vrijeme organiziraju se sportske aktivnosti.

Potrebno je sanirati vodovodne i kanalizacijske instalacije.

U Zatvoru su ustrojene ustrojstvene jedinice za obavljanje poslova tretmana, osiguranja, rada i strukovne izobrazbe zatvorenika, financijsko-knjigovodstvenih i općih poslova, sa sistematiziranih 68 izvršitelja, od kojih je 45 službenika pravosudne policije. Zaposlena su 62 izvršitelja.

21. Zatvor u Varaždinu

Zatvor u Varaždinu smještajnog je kapaciteta za 80 zatvorenika, trenutno se u zatvoru nalazi 97 zatvorenika. Zbog velikog broja supletorno kažnjenih povremeno se javlja problem smještajnih mogućnosti.

Zatvorenici se zapošljavaju na režijskim poslovima, na temelju ugovora sa vanjskim gospodarskim subjektima i poslovima pletenja predmeta od šiba, a slobodno vrijeme provode u bavljenju sportom u krugu zatvorskog dvorišta.

U objektu zatvora potrebna je zamjena štokova i vrata na 16 soba za smještaj zatvorenika, uređenje tavana za smještajni prostor zatvorenika, izmjena glavnog voda elektroinstalacija, zamjena vanjskih i unutarnjih ulaznih vrata u objekt i uređenje kružnog zida.

U Zatvoru su ustrojene ustrojstvene jedinice za obavljanje poslova osiguranja, tretmana, knjigovodstveno-financijskih i općih poslova, sa ukupno sistematizirana 54 izvršitelja, od čega 39 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 49 izvršitelja.

22. Zatvor u Zadru

Zatvor u Zadru smještajnog je kapaciteta za 54 zatvorenika, trenutno se u zatvoru nalazi 30 zatvorenika.

Ovaj zatvor nema odgovarajuće šetalište već je za šetnju adaptirana krovna terasa. Rad se omogućuje jednom do dva zatvorenika na režijskim poslovima, a slobodne aktivnosti se ne organiziraju jer u zatvoru nema uvjeta. Prostor u objektu zatvora koji je preuzet od Ministarstva unutarnjih poslova još nije uređen niti opremljen.

U Zatvoru u Zadru za obavljanje poslova osiguranja i općih poslova sistematizacijom je predviđeno i popunjeno 44 izvršitelja, od čega 32 službenika pravosudne policije.

23. Zatvor u Zagrebu

Zatvor u Zagrebu smještajnog je kapaciteta za 500 zatvorenika, a u poluotvoreni odjel za muške zatvorenike u Vukomercu do 50 zatvorenika. Trenutno se u zatvoru nalazi 504 zatvorenika, a u odjelu 8 zatvorenika.

Zatvor u Zagrebu na lokaciji Vukomerec ima poljoprivrednu ekonomiju i poluotvoreni odjel koji je nedovoljno iskorišten, odnosno čiji se objekti koriste kao središnji skladišni prostor Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

Zatvorenicima se rad omogućava osim na poljoprivrednoj ekonomiji i na režijskim poslovima, te na temelju ugovora s vanjskim gospodarskim subjektima.

U Centru za psihosocijalnu dijagnostiku, posebnoj ustrojbenoj jedinici Zatvora u Zagrebu, obavlja se psihosocijalna dijagnostika svih muških osuđenih osoba kojima je izrečena kazna zatvora dulja od šest mjeseci te psihosocijalna dijagnostika maloljetnika kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora. Na temelju dijagnostičkih podataka izrađuje se orijentacijski program postupanja i prijedlog za upućivanje na izdržavanje kazne zatvora.

U objektu zatvora nije ugrađen sustav generalnog ključa. Instalacije dovoda pare u praonicu rublja su zastarjele. Elektro i vodovodne instalacije u sanitarnim čvorovima zahtijevaju sanaciju. Objekt za smještaj službenika zatvora također zahtijeva sanaciju.

U Zatvoru su ustrojene ustrojstvene jedinice za obavljanje poslova osiguranja, upravnih poslova, poslova tretmana, zdravstvene zaštite zatvorenika, psihosocijalne dijagnostike, financijsko-knjigovodstvenih i općih poslova, sa sistematiziranih 367 izvršitelja, od čega 260 službenika pravosudne policije. Zaposleno je 355 izvršitelja.

24. Centar za izobrazbu

Centar za izobrazbu ustrojen je zbog sustavne izobrazbe službenika zatvorskog sustava, a nalazi se u Kaznionici u Lipovici gdje je za te potrebe uređen zaseban postojeći prostor. U Centru za izobrazbu je sistematizacijom predviđeno 4 izvršitelja, koji nisu zaposleni, pa programe izobrazbe provode službenici zatvorskog sustava.

III. Ocjena stanja

Smještajni kapaciteti u zatvorenim i poluotvorenim kaznionicama te u zatvorima su nedostadni. Zakon o izvršavanju kazne zatvora preuzeo je europske standarde smještaja zatvorenika i to 4 m² i 10 m³ po jednom zatvoreniku uz mogućnost pojedinačnog smještaja, a od 2000. godine uočen je povećani broj zatvorenika koji s obzirom na kriminološka svojstva i poremećaje osobnosti (organizirani kriminal., ovisnici o drogama, seksualni delinkventi, nasilni zatvorenici, dugotrajni zatvor) moraju izdržavati kaznu u zatvorenim uvjetima. Zbog toga je problem odgovarajućeg razvrstavanja zatvorenika osobito onih s posebnim tretmanskim potrebama, tim više što je dosad uređeni prostor u zatvorenim uvjetima doveo do smanjenja kapaciteta jer je prilagođen navedenim standardima smještaja zatvorenika.

Kaznionice nisu odgovarajuće kategorizirane s obzirom na dob i kriminalni povrat zatvorenika, visinu kazne, izrečene sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti zatvorenika, a kako to Zakon propisuje. Zakon propisuje i osnivanje posebne kaznionice socioterapijskog tipa za zatvorenike koji su prije dolaska na izdržavanje kazne bili uključeni u socioterapijski postupak, a najprimjereniji prostor koji bi se mogao adaptirati za tu namjenu nalazi se u sklopu Kaznionice u Valturi. Nužno je

osnovati odjel za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora za žene i odjel za izvršavanje kazne zatvora za mlađe punoljetne osobe.

Postojeći kapaciteti u zatvorskom sustavu ne mogu se koristiti u cijelosti zbog lošeg stanja objekata i infrastrukture (instalacije, uređaji).

Zbog nedostatka kapaciteta za izvršavanje kazne zatvora u zatvorenim i poluotvorenim uvjetima u narednom razdoblju bilo bi nužno dovršiti adaptaciju preostalog krila Kaznionice u Lepoglavi. Nakon izgradnje kružnog zida sa video-nadzorom u Kaznionici u Glini nužno je nastaviti daljnji program privođenja u funkciju te Kaznionice adaptacijom smještajnih prostora za zatvorenike. Bez saniranja Zatvorske bolnice i dogradnje prostora za izvršavanje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja izrečene uz kaznu zatvora neće biti moguće propisno izvršavati tu zakonsku obvezu. Istovjetan problem prisutan je i u Odgojnom zavodu Turopolje gdje nedostaje prostor za izvršavanje mjere pojačanog nadzora nad maloljetnicima, zbog čega se takav nadzor izvršava u Zatvoru u Sisku, što nije sukladno propisima.

Osnivanjem trgovačkih društava iz dijela gospodarske jedinice Kaznionice u Lipovici – Popovači, tvornice radijatora i tlačnog lijeva, te dijela gospodarske jedinice Kaznionice u Požegi, pogona konfekcije, sprovodi se obveza ustrojavanja trgovačkih društava s ograničenom odgovornošću u vlasništvu Republike Hrvatske propisana člankom 180. Zakona o izvršavanju kazne zatvora. U trgovačkim društvima će nastaviti s radom 282 zaposlenika koji su do novog ustroja zatvorskog sustava bili zaposlenici Kaznionice u Lipovici, te 550 zaposlenika koji su do novog ustroja zatvorskog sustava bili zaposlenici Kaznionice u Požegi. Istovremeno će zbog osnivanja odjela za rad i strukovnu izobrazbu iz dosadašnjih gospodarskih jedinica u Kaznionicama u Valturi, Turopolju i Lepoglavi, te dijela gospodarskih jedinica Kaznionice u Lipovici – Popovači i Kaznionice u Požegi iz kojih se ne osniva trgovačko društvo na teret državnog proračuna prijeći 106 službenika koji su strukovni učitelji za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika, a koji su se do sada financirali iz prihoda gospodarskih jedinica.

Prema utvrđenom novom ustrojstvu Uprave za zatvorski sustav u kaznionicama i zatvorima utvrđena su radna mjesta za 2777 izvršitelja, od kojih je popunjeno 2228. Od upražnjene sistematizacije najnužnijim se ukazuje popunjavanje stručnih službenika visoke stručne spreme osobito liječnika, službenika za tretman zatvorenika i pravne struke.

Sredstva ostvarena radom zatvorenika u radionicama kaznionica i zatvora koriste se za naknade za rad zatvorenika, za tekuća i investicijska ulaganja kao dopunska sredstva za unaprjeđenje zatvorskog sustava, nabavu sirovina i materijala potrebnih za rad i ostale namjene.

Oprema u kaznionicama i zatvorima te odgojnim zavodima, kako u odnosu na potrebe provođenja programa obrazovanja i tretmana sa zatvorenicima, tako i u odnosu na potrebe redovitog i pravovremenog obavljanja poslova iz djelokruga kaznionica,

zatvora i odgojnih zavoda, je nedostatna ili većim dijelom zastarjela. Posebno valja istaknuti da se to odnosi na potrebu nabavke informatičke opreme i umrežavanje sustava, sigurnosnu opremu pravosudne policije (metal-detektor vrata, ručni metal-detektori, sustav radio-veze, video-nadzor i dr.), specijalna vozila za prijevoz zatvorenika, te sustav protupožarne zaštite.

Sigurnosno stanje u cjelini, unatoč u zadnje vrijeme nastalim incidentnim situacijama sa teškim posljedicama u nekim slučajevima, je zadovoljavajuće. Pri ovakvoj ocjeni polazi se od činjenice da nema pojava masovnog narušavanja reda ili nasilja od strane zatvorenika (pobuna, talačke situacije i sl.), a da je zatvorski sustav u Republici Hrvatskoj u odnosu na zatvorske sustave europskih zemalja prema broju zatvorenika sa najmanje suicida, teških samoozljeđivanja, bjegova, teških nasilja među zatvorenicima, napada na službene osobe, kao i zlouporabe korištenja pogodnosti koje zatvorenici koriste izvan kaznionice.

Za unaprjeđivanje stanja u kaznionicama i zatvorima potrebno je staviti u funkciju Centar za izobrazbu zaposlenika zatvorskog sustava, radi njihovog educiranja i osposobljavanja iz područja specifičnih za penologiju, a time i za njihovo kvalitetno sudjelovanje u provedbi programa postupanja sa zatvorenicima. Također, već godinama se u zatvorskom sustavu nije provodila nužna stručna i organizirana selekcija kadrova, a u pojedinim sredinama nije bilo moguće zaposliti kvalitetan kadar, pored ostalog, i zbog niskih plaća, teških uvjeta rada te nemogućnosti osiguravanja stanova za službene potrebe.

Tijekom zadnjih godina zatvorskom sustavu nisu osiguravana dostatna sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske, za izdatke redovnog poslovanja (bez izdataka za zaposlene), a poglavito za izgradnje i adaptacije objekata te nabavu opreme. Za proračunsku 2002. godinu je osigurano za izdatke redovnog poslovanja (bez izdataka za zaposlene) i nabavu odjeće, obuće i pripadajuće opreme pravosudne policije i zatvorenika 60,905.749,00 kn, što je manje u odnosu na 2001. godinu kad je bilo osigurano 63,531.000,00 kn (%). Za izgradnju i adaptacije u zatvorskom sustavu u 2001. godini je bilo osigurano 24,140.000,00 kn, za izgradnju kružnog zida u Kaznionici u Glini, kružnog zida u Kaznionici u Lepoglavi i adaptaciju krila E Kaznionice u Lepoglavi, koje investicije su i dovršene. Za 2002. godinu bilo je predviđeno više adaptacija i rekonstrukcija u zatvorskom sustavu. No Državnim proračunom Republike Hrvatske za 2002. godinu predviđen je samo nastavak radova u Kaznionici u Glini i to za dovršenje postojećeg objekta za smještaj 50 zatvorenika, adaptaciju postojećeg objekta za potrebe pravosudne policije i izradu projekta infrastrukture, ali trenutno nije poznato koliko je sredstava za to predviđeno.

Tijekom 2001. godine za potrebe zatvorskog sustava nabavljeno je 8 specijalnih vozila i 1 putničko kombi-vozilo za prijevoz maloljetnika, što ne zadovoljava potrebe, a usprkos tome u Državnom proračunu za 2002. godinu nisu predviđena sredstva za nabavu specijalnih vozila. U 2001. godini je također nabavljen manji dio potrebne kuhinjske opreme, manji dio potrebne perilne opreme, manji dio potrebne vatrogasne

opreme i sustava vatrodojave, manji broj namještaja i audio-vizuelne opreme za zatvorenike, te manji dio medicinske i sigurnosne opreme. U 2002. godini proračunom nisu predviđena sredstva za navedene namjene za potrebe kaznionica i zatvora.

Zakon o izvršavanju kazne zatvora propisuje suradnju s nevladinim udrugama kao i informiranje javnosti o stanju u zatvorskom sustavu. Radi zakonitog postupanja nužno je razvijati suradnju s nevladinim udrugama i intenzivirati uvođenje volontera u provođenje pojedinačnih programa izvršavanja kazne zatvora.

Radi otvaranja zatvorskog sustava i senzibilizacije društva na njegovu ulogu u društvenoj zajednici nužno je uspostaviti komunikaciju i suradnju sa lokalnom zajednicom (grupe građana za pomoć i potporu), te profesionalizirati praksu kontinuiranog kontakta sa tiskovnim i elektroničnim medijima na lokanoj i državnoj razini.

Zaključno, unaprjeđenje zatvorskog sustava, imajući u vidu njegove specifičnosti, pored maksimalnog angažmana službenika i učvršćivanja njihove odgovornosti u radu te podizanja stručne razine, zahtijeva osiguranje znatnih materijalnih sredstava koja bi se kroz dugoročniji program ulagala u zatvorski sustav.

MINISTRICA

Ingrid Antičević Marinović